	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 22 Δεκεμβρίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

Παράθυρα στον κόσμο

Έχουμε την πιο πλούσια γλώσσα του κόσμου. Πλούτη της δεν είναι μόνο οι 300.000 λέξεις της (οι άλλες γλώσσες έχουν από 5.000 – 50.000) αρχαίες, μεσαιωνικές, νεότερες, σύγχρονες, αλλά η υπέροχη πλαστικότητα και η **απέραντη** πολυτυπία της. Μ' αυτή κατάφερε και καταφέρνει να αποδώσει και το πιο λεπτό φιλοσοφικό νόημα, το πιο βαθύ λυρικό συναίσθημα και το πιο ψηλό και πλατύ επικό μεγαλείο. Δεν είναι τυχαίο το ότι οι πλείστες από τις πιο σημαντικές λέξεις στον κόσμο και μάλιστα στην επιστήμη, την τέχνη, τον πολιτισμό είναι ελληνικής προέλευσης. Αυτή τη μεγάλη κληρονομιά δεν έχουμε **το δικαίωμα** να την αγνοήσουμε, να την ντροπιάσουμε, να την αμαυρώσουμε. Αυτό βέβαια είναι πολύ δύσκολο και πρώτα – πρώτα δεν σημαίνει επιστροφή στο λογιοτατισμό και στον καθαρευουσιανισμό. Ούτε όμως μπορούμε να αγνοήσουμε ότι μια καλή σκέψη διατυπωμένη σε κακή **δημοτική** είναι το ίδιο ανάπηρη, όπως αν ήταν γραμμένη και στην κακή καθαρεύουσα. Δεν σηκώνει φανατισμούς η γλώσσα. Το ευ λέγειν και γράφειν, μία από τις μεγαλύτερες ευλογίες στον κόσμο, μπορεί να μας χαρίσει μόνο η βαθιά γνώση του Ελληνικού λόγου σ' όλο το φάσμα του από τον Όμηρο ως τον Ελύτη.

Η γνώση της σημερινής γλώσσας είναι μισή και μισερή, αν δεν προεκτείνεται προς τις ρίζες. Αυτές αρδεύουν, τρέφουν, στηρίζουν αυτό το αιωνόβιο δέντρο της γλώσσας μας, που άπλωσε τη σκιά του σ' όλη την οικουμένη.

Ύστερα από ένα αιώνα αγώνων η ζωντανή δημοτική γλώσσα κατακτά πια όλους τους τομείς της παιδευτικής, πνευματικής και πολιτιστικής ζωής του τόπου μας και αυτό είναι κατόρθωμα μεγάλο, γιατί έτσι δεν είναι πια κτήμα λίγων «μανδαρινών» τα γράμματα,

1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

οι τέχνες, η φιλοσοφία, η ιστορία, οι νόμοι, ο πολιτισμός γενικά. Μπορούν να γίνουν κτήμα του λαού μας. Μπορεί να μπει σ' αυτά τα περιβόλια ο καθένας μας με το κλειδί της μητρικής μας γλώσσας ανοίγοντας αμπάρες διπλοκλειδωμένες, για να κόψει και να μαζέψει όσα άνθη θέλει και καρπούς για τη ζωή του, από τα δέντρα και λουλούδια που έσπειραν ή φύτεψαν οι μεγάλοι πλαστουργοί του Λόγου.

Η δημοτική μας γλώσσα είναι ίσως η πιο μεγάλη απόδειξη πως κρατηθήκαμε Έλληνες μέσα σε τόσες **εθνικές** περιπέτειες και σήμερα έχει τόσο καλλιεργηθεί που έγινε άξια να εκφράσει και τον πιο ανάλαφρο κραδασμό της ψυχής και τον πιο σύνθετο στοχασμό του νου. Λυτρώθηκε πια ο λαός μας από το ψυχολογικό σύμπλεγμα κατωτερότητας που είχε με την άγνοια της γλώσσας των Μανδρινών. Ανάμεσα στους πρωτοπόρους, **ακάματους** και σοφούς αγωνιστές του σύγχρονου κατορθωμένου δημοτικού λόγου στάθηκαν οι δύο κορυφαίοι Δάσκαλοί μου: ο Ιωάννης Κακριδής στη γλώσσα και τη φιλολογική ερμηνεία των κειμένων και ο Βασίλης Τατάκης στη γλώσσα και τη φιλοσοφική ερμηνεία κειμένων και ζωής. Αυτή η εξελικτική πορεία της γλώσσας μας ήταν και είναι μια ιστορική αναγκαιότητα, που δεν μπόρεσε και δεν μπορεί καμιά αντιδραστική δύναμη να ανακόψει. Το φίλτρο του χρόνου καθαρίζει από κάθε άχρηστο πια τύπο ή λέξη τη γλώσσα μας. Το γλωσσοπλαστικό δυναμικό και κριτήριο του λαού μας την πλούτισε και την πλουτίζει ασταμάτητα. Αφομοιώνει παράλληλα και πολιτογραφεί και τις χρήσιμες καινούριες ή ξένες λέξεις και πετάει τις σάπιες και άχρηστες.

Γιάννης Παυλάκης

- **Λογιωτατισμός:** ο αρχαϊσμός στη γλώσσα, ως συνήθεια των παλαιότερων λογίων
- **Μανδρινός:** ο γραφειοκράτης (δημόσιος ή επιχειρηματικός) υπάλληλος ή αξιωματούχος που υπηρετεί τυφλά τους ανώτερους αποσκοπώντας σε ίδιον όφελος, αντί της υπηρεσίας.

	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να συντάξετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου (100-120) λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως Σωστές ή Λανθασμένες με βάση το κείμενο:

A) Τιμώντας την κληρονομιά της γλώσσας μας επιστρέφουμε στον λογιωτατισμό και στον καθαρευουσιανισμό.

B) Μια καλή σκέψη σε κακή δημοτική είναι προτιμότερη από το να ήταν γραμμένη σε κακή καθαρεύουσα.

Γ) Η γνώση της δημοτικής γλώσσας είναι ολοκληρωμένη, όταν γνωρίζουμε τις ρίζες της.

Δ) Η πνευματική και πολιτιστική μας ζωή, εκφρασμένη στη δημοτική γλώσσα, μπορεί να γίνει πλέον κτήμα του κάθε Έλληνα.

Ε) Κάθε αντιδραστική δύναμη μπορεί να ανακόψει την εξελικτική πορεία της ελληνικής γλώσσας.

Μονάδες 10

B2α. Να βρείτε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου του κειμένου.

Μονάδες 5

β. «Υστερα από έναν αιώνα... πλαστοурγοί του Λόγου»: Να αξιολογήσετε ως προς την εγκυρότητα, την αλήθεια και την ορθότητα το παραπάνω επιχείρημα της τρίτης παραγράφου του κειμένου.

Μονάδες 5

B3α. **απέραντη, δικαίωμα, δημοτική, εθνικές, ακάματος:** Να γράψετε από ένα αντώνυμο για την καθεμιά από τις επιτονισμένες λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

β. πλείστες, οικουμένη, κατόρθωμα, στοχασμό, πρωτοπόρους: Να γράψετε από ένα συνώνυμο για την καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου.

Μονάδες 5

B4a. Να βρείτε τρία (3) παραδείγματα μεταφορικού λόγου στο κείμενο.

Μονάδες 3

β. «*Αυτές αρδεύουν, τρέφουν, στηρίζουν αυτό το αιωνόβιο δέντρο της γλώσσας μας*»: να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης, να το μετατρέψετε στο αντίθετο και να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

Μονάδες 2

Γ. Συμμετέχοντας σε μια ημερίδα, στην οποία θα λάβουν μέρος όλα τα σχολεία του νομού σας, με θέμα τη γλώσσα, καλείστε ως εκπρόσωπος των νέων να διαμορφώσετε μια γραπτή εισήγηση (500-600 λέξεις), στην οποία θα επισημαίνετε τις αρνητικές συνέπειες από τη μη σωστή χρήση της γλώσσας μας, καθώς και τη σημασία της ελληνικής γλώσσας για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας.

Μονάδες 40

	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ημερομηνία: Σάββατο 22 Δεκεμβρίου 2018
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Ο συντάκτης του κειμένου πραγματεύεται τη διαρκώς εξελισσόμενη ελληνική γλώσσα. Αρχικά, την χαρακτηρίζει πλούσια, λόγω των χιλιάδων λέξεων που περιλαμβάνει αλλά και της πολυτυπίας της. Υποστηρίζει ότι το γεγονός πως πολλές λέξεις ελληνικής προέλευσης χρησιμοποιούνται παγκοσμίως, πρέπει να κάνει τους χρήστες της πιο προσεκτικού αναφορικά με τη γνώση όχι μόνο της σημερινής ελληνικής γλώσσας αλλά και παλαιότερες μορφές της που αποτελούν τις ρίζες της. Φυσικά, επισημαίνει ότι είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι η δημοτική έχει επικρατήσει πλέον, χάρη στις προσπάθειες αξιόλογων ανθρώπων, σε όλους τους τομείς της ζωής κι έτσι η γνώση μπορεί να γίνει κτήμα όλων. Ολοκληρώνει τον προβληματισμό του με τη διαπίστωση πως η γλώσσα αυτή δεν είναι στατική, αφού εντάσσει στο λεξιλόγιό της καινούριες λέξεις κρατώντας ταυτόχρονα όποιες παλιές της είναι χρήσιμες.

- B1.** A) Λάθος
B) Λάθος
Γ) Σωστό
Δ) Σωστό
E) Λάθος

B2a. Θεματική πρόταση: Έχουμε ... του κόσμου.

Σχόλια, λεπτομέρειες: Πλούτη της... ως τον Ελύτη.

Κατακλείδα: Στην παράγραφο δεν εντοπίζεται κατακλείδα

	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Η παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση. Στη θεματική περίοδο ο συγγραφέας διατυπώνει τη θέση του πως η ελληνική είναι η πιο πλούσια γλώσσα του κόσμου και στις λεπτομέρειες τη δικαιολογεί (κατάφερε και καταφέρνει να αποδώσει και το πιο λεπτό φιλοσοφικό νόημα... οι πλείστες από τις πιο σημαντικές λέξεις στον κόσμο είναι ελληνικής προέλευσης.. Το ευ λέγειν και γράφειν... μπορεί να μας χαρίσει μόνο η βαθιά γνώση του Ελληνικού λόγου σ' όλο το φάσμα του από τον Όμηρο ως τον Ελύτη).

B2β. Το επιχείρημα είναι **έγκυρο** γιατί το συμπέρασμα απορρέει με λογική αναγκαιότητα από τις προκειμένες, **αληθές** γιατί το συμπέρασμα και οι προκειμένες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Άρα, είναι **ορθό**.

B3α. απέραντη ≠περιορισμένη
δικαίωμα ≠υποχρέωση
δημοτική ≠καθαρεύουσα
εθνικές ≠τοπικές
ακάματους ≠εργατικούς

B3β. πλείστες = περισσότερες
οικουμένη = πλανήτη,
κατόρθωμα = επίτευγμα
στοχασμό = σκέψη
πρωτοπόρους = ρηξικέλευθους

B4α. Λέξεις με συνυποδηλωτική / μεταφορική σημασία:

«μια καλή σκέψη διατυπωμένη σε κακή δημοτική είναι το ίδιο ανάπηρη»

«δε σηκώνει φανατισμούς η γλώσσα»

«η γνώση της σημερινής γλώσσας είναι μισή και μισερή, αν δεν προεκτείνεται προς τις ρίζες.»

	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

B4β. Η σύνταξη είναι ενεργητική.

Μετατροπή: «Από αυτές αρδεύεται, τρέφεται και στηρίζεται αυτό το αιωνόβιο δέντρο της γλώσσας μας.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εδώ την ενεργητική σύνταξη για να δώσει έμφαση στο υποκείμενο που ενεργεί (το αιωνόβιο δέντρο της γλώσσας μας) και καθιστά το ύφος του κειμένου πιο άμεσο, οικείο, ζωντανό και παραστατικό.

Γ. Επικοινωνιακό πλαίσιο = γραπτή εισήγηση

Πρόλογος

Αγαπητοί καθηγητές και μαθητές,

Καταρχάς επιτρέψτε μου να συγχαρώ τους διοργανωτές της Ημερίδας για την εξαιρετη διοργάνωση, αλλά και να τους ευχαριστήσω εκ μέρους της Νεολαίας της περιοχής μας για την τιμητική τους πρόσκληση. Αναμφίβολα, μία από τις βασικότερες λειτουργίες που επιτελεί η γλώσσα είναι η μετάδοση της παράδοσης από γενιά σε γενιά, ενώ η ίδια αποτελεί διακριτό στοιχείο κάθε ανθρώπινου πολιτισμού. Στην παρέμβασή μου, λοιπόν, θα επισημάνω τις αρνητικές συνέπειες από τη μη σωστή χρήση της γλώσσας μας, καθώς και τη σημασία της ελληνικής για τη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας.

Κύριο μέρος

Α Ζητούμενο: Αρνητικές συνέπειες από τη μη σωστή χρήση της γλώσσας

- Αδυναμία επικοινωνίας και δυσκολία κατανόησης
- Φλυαρία – άσκοπη σπατάλη χρόνου
- Εύκολη χειραγώγηση – θύματα παραπληροφόρησης και προπαγάνδας
- Διάδοση συκοφαντιών που οδηγεί σε εχθρότητες και μίσος

	ΑΠΟ 22/12/2018 ΕΩΣ 05/01/2019
	1η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Β Ζητούμενο: Σημασία της ελληνικής γλώσσας για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας

- Αποδεικνύει την ανθεκτικότητα του ελληνικού πολιτισμού - Συνειδητοποίηση πολιτισμικής και εθνικής συνέχειας
- Φορέας ιδεών και αξιών
- Λόγω του μεγάλου πλούτου της διευκολύνει το διάλογο με τη σαφήνεια και την ακρίβεια που μπορεί να διασφαλίσει
- Αποδεικνύει και διαφυλάσσει την πολιτισμική ιδιαιτερότητα απέναντι στις διεθνείς προκλήσεις και επιρροές

Επίλογος

Οφείλουν, επομένως, όλοι οι πολίτες να αντιληφθούν τη μεγάλη χρησιμότητα της γλώσσας στη διαφύλαξη της εθνικής μας ταυτότητας και ιδιαιτερότητας, εφόσον αυτή μπορεί να επιβεβαιώσει το μακραίωνα παρελθόν του έθνους και να εγγυηθεί για την ιστορική μας συνέχεια.

Ευχαριστώ για την προσοχή και τον χρόνο σας.